

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 98/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. februára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. L., zastúpenej advokátom JUDr. Rastislavom Lenartom, Pollova 32, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na právnu pomoc a rovnosť podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 30. augusta 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 54/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2013 doručená sťažnosť V. L. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) z 30. augusta 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 54/2013 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že maloletá M. L. (ďalej len „maloletá“) bola rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 23 P 242/2011 zo 4. decembra 2012 zverená do osobnej starostlivosti matky a súčasne bol upravený aj jej styk s otcom. Sťažovateľka ako zákonná zástupkyňa maloletej v tomto konaní podala proti tomuto rozsudku odvolanie. Krajský súd rozsudok okresného súdu v časti jeho rozhodnutia o výživnom, o výške dlhu na výživnom a mieste stretávania sa maloletej s otcom potvrdil a tiež v časti, v ktorej rozhodol o úprave styku maloletej s otcom, zmenil.

Sťažovateľka tvrdí, že namietaným rozsudkom krajského súdu došlo k obmedzeniu jej práv *„na jej osobnú starostlivosť o dieťa a jej právo na trávenie voľného času s dieťaťom podľa potrieb dieťaťa“*, najmä nesúhlasí s rozhodnutím o úprave styku maloletej s otcom, ktorá je podľa nej v neprospech dieťaťa. Krajský súd nenariadil pojednávanie, čím jej nedal možnosť, aby sa mohla vyjadriť k veci.

V sťažnosti sťažovateľka ďalej podrobne opisuje skutkový a právny stav, ktorý vyplýva z priebehu konania a rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, a žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených jej základných práv zakotvených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy.

Súčasne žiada, aby ústavný súd zrušil namietaný rozsudok krajského súdu, priznal jej finančné zadost'učinenie a úhradu trov konania. Okrem toho podľa § 52 ods. 2 Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) žiada o odklad vykonateľnosti tohto rozsudku.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis III. ÚS 304/07, III. ÚS 338/2012).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy označeným postupom a namietaným rozsudkom krajského súdu.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde,

predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) alebo ak by v prípade opravných konaní všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach starostlivosti o maloletých patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 134/09).

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti a jej príloh zistil, že postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, a ani za taký, ktorým by bol popretý účel a význam tých ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ktoré boli právnym základom rozhodnutia krajského súdu.

Krajský súd v úvode odôvodnenia (strana 2 až 5) svojho rozhodnutia najprv podrobne opísal skutkové a právne závery okresného súdu, ktoré viedli okresný súd k zvereniu maloletej do osobnej starostlivosti sťažovateľky, k rozhodnutiu o výživnom a k úprave styku maloletej s otcom, s ktorým sťažovateľka nesúhlasila. Ďalej na strane 5 a strane 6 uviedol krajský súd aj odvolacie námietky sťažovateľky k výroku, ktorým okresný súd upravil styk otca s maloletou, a potom jasným a zrozumiteľným spôsobom opierajúc sa najmä o ustanovenia § 25 ods. 2 a § 36 ods. 1 zákona o rodine konštatoval, pre aké dôvody zmenil rozsudok okresného súdu v napadnutej časti týkajúcej sa úpravy styku maloletej s otcom, pričom krajský súd sa stotožnil aj s niektorými odvolacími námietkami sťažovateľky. Bez toho, aby ústavný súd podrobne citoval z rozhodnutia krajského súdu (strana 8 až strana 10), konštatuje, že namietané rozhodnutie krajského súdu nie je neodôvodnené a arbitrálne, teda je ústavne akceptovateľné.

Samotná skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 417/08). Inak povedané, to, že krajský súd nerozhodol v súlade s očakávaním sťažovateľky, ešte neznamená, že došlo k porušeniu zásad spravodlivého súdneho konania, a tým aj k porušeniu označeného základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Zo sťažnosti sťažovateľky nevyplýva, že by jej v tomto konaní bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ktorým v danom prípade bol krajský súd. Krajský súd postupoval a rozhodol v zmysle ústavy a zákonov upravujúcich výkon rodičovských práv a povinností, keď jeho závery zodpovedajú príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku a zákona o rodine, a možno vysloviť, že sledujú záujem maloletého dieťaťa, hoci to sťažovateľka vidí inak.

Sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, v sťažnosti tiež namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (byť prítomná na pojednávaní a vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom) v súvislosti s tým, že krajský súd nenariadil pojednávanie a nedal jej možnosť, aby sa mohla vyjadriť k veci.

Vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu (prerokovanie veci prvostupňovým súdom na verejnom ústnom pojednávaní za prítomnosti sťažovateľky, jej vypočutie a možnosť vyjadriť sa k veci aj prostredníctvom odvolania) a tiež na to, že krajský súd rozhodoval bez nariadenia pojednávania, pretože mu to umožňovali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, a to § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3, ústavný súd konštatoval, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tomto smere nezistil porušenie označeného základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom a namietaným rozsudkom krajského súdu, ktorého reálnosť by mohol preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. IV. ÚS 136/05, I. ÚS 426/08).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru v tejto súvislosti tiež vyplýva, že účastníkovi súdneho konania sa umožňuje právo na spravodlivé a verejné vypočutie, čo značí, že spravidla musí mať právo prezentovať svoje tvrdenia v ústnej forme pred súdom na pojednávaní, ktoré sa koná verejne. To neznamená, že ústne pojednávanie sa musí uskutočniť vo všetkých štádiách súdneho konania, resp. že sa vždy musí nariadovať pojednávanie vo veci účastníka súdneho konania (napr. *Fredin c. Švédsko*, Séria A, č. 238-A, s. 10-11, § 21-22).

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd k ďalšej časti sťažnosti poznamenáva, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na rozhodnutie (petitom), čo osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom (III. ÚS 334/09, III. ÚS 305/2010).

Keďže namietané porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy v sťažnosti však nie je vecne vôbec odôvodnené (návrh podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde musí obsahovať riadne odôvodnenie), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti nezaoberal a so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky jej

sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Ústavný súd k tomu uvádza, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľky k namietanému porušeniu týchto práv, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (m. m. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 194/09).

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (obdobne II. ÚS 117/05).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími námietkami sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2014